

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 80— Cor.
 Pe jumătate an . . . 40—
 Pe 3 luni . . . 20—
 Pe o lună . . . 7—
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 100 franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi Nr. 1 a.

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 1 Gor.
 Manuscrisurile nu se în-
 napolază.

Cain.

— Sârbii decimează un sat românesc. —

Frați am fost până eri, ne-a înfrățit suferința, — azi însă nu mai suntem. Cel ce varsă sânge nevinovat de frate, **Cain** este.

... Când, cu ani în urmă, în capitală streină, în mijlocul unei culturi ce nimic comun n'avea cu sufletele noastre, — ne strângeam rândurile studenții români, slovaci și sârbi — copiii ai acelorași suferinți —, ca să ne cunoaștem și să ne înfiripăm viitorul dreptății, așa cum ne-a și fost hărăzit să-l ajungem, — atunci... nu îndrăzneau să credem.

Când, în frumoasele lupte parlamentare, pregătitoare a vremilor de măreție, vedeam alături de deputații români și slovaci și pe deputații sârbi, neclintii cum neclintită și una era ținta luptei lor, — atunci... nu puteam crede.

Când, în cele dintâi două războaie balcanice, armata sârbească era însoțită de simpatia caldă a noastră, a Românilor, — atunci nu credeam.

Și nu credeam nici atunci, când ultimul Austro-Ungariei de acum patru ani și mai bine a stârnit resenz în sufletele românești, — nici atunci când eroismul Sârbiei mici a stors admirația noastră, — nici atunci când, strămtorată și cutropită această țărișoară, noi Români simțiam aceeași durere și nutriam aceeași nădejde de reînviere ca și frații noștri **de atunci, Sârbii.**

... Veniau cetelile nesfârșite de prizonieri sârbi, de aici, din Bosnia, din Sârbia. Veniau convoiurile fără sfârșit și-i compătimiam și ne durea soarta tristă a fraților Sârbi de atunci. Și **un Român** a bătătorit cu și fără de vreme drumuri depărtate și grele, intervenind pentru eliberarea lor, — un Român, care ascultase de glasul celui mai curat simțământ de dragoste frățescă, — deputatul de atunci, șeful de acum al armatei și siguranței publice pentru ținuturile românești, dr. **Ștefan C. Pop.**

Cimitirul din cetatea Arad, cu câteva sute de cruci simple, închide mii de Sârbi, morți în urma nepăsării păcătoase și a răutății celor ce n'au avut nicidecum ochi să-i vadă, nici să ne vadă. Și atunci iarăși același Român, din același avânt curat și aceeași dragoste de frate, și-a ridicat glasul său înaintea lumii întregi, pentru un tratament omenos, pentru eliberarea fraților fără vină și pentru pedepsirea aspră a celor ce i-a băgat aproape de vii în pământ. Ascultat a fost glasul său. Și, atunci, atunci **mai puțin credeam.**

... Invinge apoi dreptatea neamurilor, — ia trup visul studenților înfrății odinioară, — lupta comună a deputaților n'a fost zadarnică, ținta, neclintita țintă a fost ajunsă.

Armata sârbească expatriată reîntoarce pe pământul sfânt al țării — mame și populația — care sub durata ocupației a trebuit să guste și ea amarul pahar al suferințelor celor ce de veacuri au gemut sub jugul Maghiarilor — vede în propria sa armată pe adevăratul ei mântuitor.

Dar, după ce trupele sârbești ocupă Banatul din încredințarea antantei, ca să susțină ordinea și să garanteze avutul și vieța locuitorilor, poate și pentru aceea ca prin ocupația aceasta și mai mult să umilească pe cutropitorii de eri, — Sârbii uită ultimul plămădit în creeri ungurești, ulfimat care țintia să-i îngenunchieze, — uită barbariile ungurești ce s'au comis cu nesfârșitele convoiuri de „prizonieri”, — uită cimitirul ialnic din cetatea Aradului, de unde strigă blesteme sângele nevinovat, — uită marile servicii ce le-a făcut un Român în vremile de cea mai grea restriște pentru ei. Uită tot trecutul în clipa, când oricare alt neam dovedea că e vrednic de idealul ce și l-a înfăptuit.

Incheie imediat frăție cu dușmanii lor, dușmanii și asupritorii noștri comuni, cu Maghiarii și primesc barmii păcătoși ai Jidovilor, ca să pornească împotriva noastră, a Românilor, frații lor de suferință, o campanie ticăloasă, un șir întreg de mișelii, de cari până mai ieri îi credeam capabili numai pe frații lor **de acum.**

Vor să înăbușe orice manifestare românească. Au început punând piedeci și opreliști călătoriei delegației la Alba-Iulia, oprind purtarea tricolorului românesc; au continuat bătând, deportând, internând și punându-i la muncă silnică pe delegații adunării naționale, pe cei ce n'au voit să se declare de Sârbi și să joare credința statului sârbesc; necinstesc femeile române, nimicesc orice slovă românească și lucrează cu forța brută împotriva a tot ce-i românesc. Pe de-asupra sălbătăcia din Vermeș, comună românească în comitatul Caraș-Severin, unde afară de Români sunt numai trei Maghiari, un Jidov și nici un Sârb. De dragul acestui Jidov, care a supt formal pe Români și de dragul unui denunțant de profesie, Gyeorgyevics Ioco, care în armata austro-ungară fusese spionul Ungurilor și tradase toate secretele Sârbilor, dezertând mai apoi din armata aceasta făcuse spionaj în România pentru armata sârbească, iar de când cu ocupația sârbească în Banat a fost agentul poliției secrete sârbești și făcea servicii Jidovilor, pe bani grei, — de dragul apucăturii unui jidov și ticăloșiei unui denunțant, două companii sârbești, cu două tunuri, decimează populația nevinovată a unui sat românesc, care vrea să rămână și mai departe românesc....

Comuna Vermeș stă azi alături de acele localități, unde Maghiarii și-au scaldat ura și răsunarea lor în sânge românesc. Și în sufletul nostru Sârbii stau astăzi alături de asupritorii noștri de veacuri, cu conștiința și mâinile pătate de fărădelegi strigătoare la cer. Mai mult chiar, căci au săvârșit fărădelegile împotriva fraților lor de eri.

Dacă Sârbii s'au dovedit în răstimpul scurt al ocupației — un veac întreg pentru cei suferinzi — de vrednici frați de fapte ai Ungurilor, au arătat de altă parte că nu stau la înălțimea acelor principii, pentru cari au luptat și în numele cărora aliații de azi li-au sărit într'ajutor, când erau strămtorați. De aceea

când ne ridicăm glasul nostru hotărât înaintea lumii față de fărădelegile săvârșite de-un „aliat” al nostru, ținem să fixăm și această constatare.

Sârbii, cari vor să-și țină cu orice preț Banatul, pe nedreptul, fiind ei în minoritate și în general și în singuraticile comitate, și-au tăiat înșiși de sub picioare creanga de care se mai răzimbau. N'avem însă acum, după cele întâmplare, nici garanța că sutelor de mii de Români din Timoc o să li-se îngăduie liberă dezvoltare națională. Înțelegem acum plângerea lor¹⁾: „Să nu auziți glasul îndurerat a optzeciștrei de localități cu poporație neaoș românească, în masă compactă, chiar la granița României, e sfâșietor. Nu cerem bani, nu vrem pământ, dar pretindem dreptul nostru la hrana sufletească națională”. Auzim glasul vostru îndurerat, frați îndepărtați, îl auzim și-l înțelegem acum. Și sperăm, că Consiliul dirigent, ca mâne guvernul național al României-mari nu vă va lăsa sfâșiați din trupul compact al neamului românesc.

... Pentru că, dacă frați ne-au fost Sârbii până eri — ne-a înfrățit suferința comună, azi nu mai suntem frați. Nu este frate cel ce varsă sânge nevinovat de frate, ci **Cain**. Și scris este în cartea dreptății de veci: **Acum blăstămat să fii tu și isgonit din acest pământ, care și-a deschis gura sa ca să primească sângele fratelui tău din mâna ta!**

Sabin Evițian.

Zi de zi

Mormântul dela Tebea.

Ca întregire la articolul nostru sub acest titlu, din martor ocular al serbării de acum 19 ani dela mormântul marelui Iancu ne scrie următoarele despre rolul studenților universitari:

Tinerii universitari: Ioan Scurtu, George Novacovici și Coriolan Steer acum 19 ani au depus cununa pe mormântul lui Avram Iancu în numele tinerimei universitare din Cluj, ca prin faptul acesta să se deie satisfacție memoriei marelui nostru Iancu, pângărită în mod barbar de un procuror maghiar. S'a întâmplat adevărat, că în anul 1899 procurorul contele Lázár din Alba-Iulia într'o vorbire ținută la tribunalul de acolo pe Iancu l-a numit „bandit”.

Toată suflarea românească a protestat pe atunci contra acestei brutalități maghiare, iar tinerimea universitară din Cluj a aflat de bine, să deie satisfacție cuvenită memoriei idolului nostru național prin aceea, că a delegat pe numiții tineri să încununeze mormântul.

Scurtu și Steer au fost eliminați pentru faptul acesta pe veci dela universitatea din Cluj („a magyar állam eszméjével mereven ellenkező magaviselet miatt”), iar Novacovici a fost eliminat din toate scolile superioare ungurești, fiindcă a mai avut un „păcat” și anume el cu alți 4 tineri români, a trimis o depeșă de felicitare deputatului Schneider din reichsrat-ul vienez pentru frumoasa vorbire ținută întru apărarea memoriei lui Iancu.

Tinerii universitari pentru că au depus cununa, au fost târâți și înaintea justiției, și la judecătoria din Baia-de-Criș fiecare a primit osândă de 52 zile temniță ordinară, care pedeapsă apoi în urma apărării vrednicilor noștri bărbați dr. St. C. Pop, dr. Francisc Hossu-Longin și dr. Aurel Vlad prin tribunalul din Deva s'a cassat.

Ioan Scurtu în urma eliminării a trecut în România,

¹⁾ „Velika Sârbia” de Molin pag. 7.

unde ca profesor a murit sub durata războiului, iar George Novacovici asemenea a răposat înainte de războiu cu câțiva ani. A rămas în viață numai Coriolan Steer, de prezent avocat, care a avut nespusa bucurie sufletească, ca să participe la marea adunare națională din Alba-Iulia, căci acolo — prin decretarea unirei tuturor Românilor și prin decisele aduse de marele Sfat național chiar în palatul justiției — „regele munților” a primit *adevărată satisfacție* pentru atacul brutal al procurorului descreeat...

E timpul faptelor.

— Către preoți și învățători. —

Ca un vis urit a trecut vremea asupririlor grele de purtat. O mie de ani e lungă vreme, și în restimpul acesta noi am purtat lupta de rezistență, o luptă plină de însufletire apărând cu bărbăție idealurile noastre sfinte. În cele mai multe cazuri însă rămânând numai cu însufletirea, căci ajungând pe terenul faptelor — ca să înfiripăm și noi ceva lucru bun — venia îndată vrășmașul cu bomba urită a ideii de stat și toată ne prăbușia lucrarea.

Însă, mă rog, să nu se creadă, că dușmanii noștri azi au amuțit total. Ei nu dorm, ci lucrează cu aceleași arme vechi. În învălmășala cea mare de azi observăm cu toții cum pun ei la cale un curent nou de propagandă: curentul mistificărilor. Este aceasta arma celor desperați, cari întortochiază cuvintele bune și povătuitoare a conducătorilor noștri, linistindu-și astfel conștiința lor speriată.

Ei se organizează, agită, dau din mâni și picioare, aci se întristează, aci se mângăie. Ne promit marea cu sarea. Într'adevăr ne miră, cum au devenit dintr'odată așa de darnici. Norocul nostru însă, că nu suntem chiar așa de creduli. Noi ca un popor sărac, dar de omnie, am trăit în neajunsuri veacuri de-arândul și nici urgia lor, nici vitregia sortii, n'au fost în stare să ne nimicească!...

Prin urmare astăzi, când a răsărit și pentru noi soarele dreptății, avem să privim cu toată încrederea în fața acestui, soare dător de viață.

Dacă până acum noi preoții, învățătorii și toți cărturarii poporului am știut să fim la înălțimea chemării noastre sfinte, azi cu mult mai vărtos se cere dela noi să luminăm, să îndreptăm și să povătuim poporul arătându-i, care e calea cea bună. Timpul frazelor a trecut, suntem deja pe calea faptelor. Să vorbească deci faptele noastre. Să ne organizăm pe toată linia, să observăm cu toții buna ordine, și astfel să dovedească faptele noastre, că deși am fost încătușati ani de-arândul, acum ajungem la lumina libertății știm să pretuim acest tezaur scump.

Era mai demult la ponoarele din Etiopia un obicei foarte interesant și anume: În fiecare an deodată se stingea focul din fiecare vatră și sub pedeapsă de moarte era strict oprit a se aprinde focul de aiurea, fără numai din schinteia aprinsă de mâna împăratului lor.

Intâmplarea aceasta veche să ne îndemne și pe noi ca sufletele noastre a tuturor Românilor de pretutindeni să fie călăuzite de acelaș foc al dragostei de neam, ce a prins schinteia falnică din mâinile: Marei Sfat Național Român și cu toții să-i stăm într'ajutor conlucrând cu puteri unite spre înfăptuirea unui viitor mai bun și mai norocos pentru neamul nostru românesc!

Înainte deci și la lucru cu toții! „Curaj și virtute și voie de fier” — pentru că aceste — cum zice cântecul nostru — „Românul le are din ceriu”. Iar în fine să nu se uite, că numai cu astfel de arme — virtuți vechi romane — vom și triumfa!...

Preot Ioan Turdeanu.

Din Bihor.

Patimile s'au deslănțuit cu o forță elementară și s'au făcut stăpâne peste conștiința omenească. Rușinoase și umilite s'au retras în umbrele inconștientului „egalitatea, libertatea și frățietatea unguerească”. Apostolii mincinoși ai acestor concepții etice: arândașii pântecoși, cu obrazii rumeni de atâtă sănătate și cu pungile umflate de băncute svântate, fură gonți de păcatele lor negre. Voința colectivă a fostei monarhii s'a despiciat în voințe individuale divergente pentru că minciuna, care o cimentase, fu prea încornorată, prea evidentă. Nouă, oficerilor români, ni s'a impus categoric datorința grea, de a converti vectorii răsleți ai voinței individuale într'o rezultantă puternică a voinței obștești. De data asta mănunchiul acesta de voințe paralele e legat cu verigele de oțel ale dragostei de neam, limbă și moșie.

Călăuziți de datorința aceasta, oficerii comandanți gardei naționale din Bihor au cutreerat toate satele românești și cu un dar oratoric insuflat de vremurile aceste istorice a înmugurit în sufletele țărănilor ideile nouă lămurite în focul mondial de patru ani. Cuvintele lor alese de-o pricepere firească și scaldate într'o inimă caldă de român au îndreptat voințele divergente spre idealul nostru mareț: unitatea politică a tuturor Românilor. Pe urma glăsuirei lor se'nchegară în comune cete falnice de gardiști însuflețiți; și bătrâni înțelepțiți de greul vieții s'adunaseră în sfaturi comunale reprezentând noua direcțiune a voinței obștești.

În cercul Tinței, activitatea oficerilor Loc. Neș, Al. S. Pelle, Subloc. P. Serb; P. Lunca și N. Costa a fost secundată de munca și sprijinul desinteresat al intelectualilor noștri din Tinca: Dr. Ilie, președintele sfatului național român din Tinca, și Dr. Pintia. Rezultatul muncii febrile este îmbucurător. Pe casa comunală în cele mai multe sate flutură steag românesc. Cel mai frumos praznic al Românilor d'acici e sfințirea de steag. La sărbătoarea aceasta națională aleargă râuri-râuri de poporenii din toate sătulețele cercului. Impozantă a fost sfințirea din comuna Gurbediu. Tnăsurile cu zurgalai și împanglicate cu tricolor, ce veniră după inteligența din Tinca, fură îngrădite de un cerc de gardiști călăreți. În biserică cântăreții de strană erau: advocați, profesori, învățători — care de care se întrecea în irmoase și pricesne. Înainte de otpust vrednicul părinte din Tulca săvârși sfințirea apei și sfințește apoi steagul. În o cuvântare plină de emoțiune ne descrie cu colori mohorite viața de împilați și obidiți. Lumina ochilor i-se învălue în perdea de lacrimi, glasul îi tremura și durerea lui sinceră se strecură și în sufletele credincioșilor. Di Dr. Ilie în cadrele unui model de discurs ne zugrăvește trecutul și ne vrăjește înaintea altarului umbrele eroilor: Horia, Cloșca, Crișan și Iancu. În cuvinte fulgerătoare osăndește tirania asupritorilor de până acum. Advocatul dl dr. Pintia tâlcuiește în cuvinte bine ticluite în-sămănătatea tricolorului. Loc. T. Neș, comandantul de secție, vorbește de suferințele mute de veacuri ale poporului nostru. „Când suspinăm — zice — ni s'arată năluca urită în pălărie cu peana de cocos. Dar giulgiul de zăpadă de pe munții Tiro-lului și valurile iuți ale Isonzului nu s'au înroșit înzadar de sânge românesc; nu s'au sfărâmat pe nimic piepturi de voinici în copitele cailor căzăcești!” Prin botezul al doilea de sânge ne-am mântuit de blăstămul greu, ce ne apăsa de veacuri”. Terminând vorbirea i-a jurat pe steag pe cei de față. La încheiere s'a cântat imnul național. Melodia isvorită din sute de piepturi se îmbrătoșa dulce cu fumul de tămâie, ce plutia în biserică. Afară largul firii îl umplură fulgi de zăpadă! flori de teiu scutate de Geniul bun al neamului românesc.

Ens.

Ființa Legiunilor și a Gardelor.

Conștiința de cauză și iubirea reciprocă să fie chiagul, în care se statornicește noua armată.

Hotărât „Dienstrăglămanul” a căzut. Proclata și șireata ticluire de paragrafi, pe care s'a statornicit înghetarea și dănuirea făloasei armate austriace, nu mai există. La sfășiat în mii de zdrențe năpraznica ură a celor torturați de moarte în cătușile militarizmului.

S'a prăbușit până și militarismul prusiac, cel crezut etern ca și temelile universului. E clară și a doua teză, că nu există nimeni între noi, care să

mai permită subjugarea voinței sale în lanțurile diabolice ale militarismului, după șablonul austriac. Plutește în aer și o simțește și cel din urmă țărăn român, că nu există nimeni sub cer, care să mai poată volnic dispune asupra morții și vieții lui.

Noaună ne trebuie însă soldați, o armată întreagă, pentru susținerea unei ordini și pentru înfăptuirea idealului nostru sfânt. Cum să ne-o înfătuim?

Înainte de toate, cred că nu începând să ne încercăm gulerele cu stele scilpitoare și străduindu-ne a culege zdrențele „Dienstrăglămanului”. Din contră, jos cu „Dienstrăglămanul” rigid, brutal și fără îndurare! În locul strictetei seci și fără cruțare, să ducem căldură și iubire părintească în raportul dintre poruncitor și cel ce are să execute poruncile. Iar peste toate, prin trezirea conștiinței de cauză, însufletire nemărginită pentru idealul nostru al tuturor, celor de-un neam și de-o lege. În vederea acestui ideal, cred, că nu ne-ar strica să ne transpunem în greul și întunerecul acelor vremi, când ultima ratio a dictat cetelor de voinici să se sihastrească în adâncul codrilor, pentru a lupta cu succes contra puhoiului de ciocoi venetici. Exemplul haiducilor l'am văzut repetindu-se și în zelele noastre la bandele comitacilor sârbi, cari au fost groaza barbarilor cari au călcat în picioare ani dearândul libertatea sârmanei Sârbie și a și mai sârmanilor Munți Negri.

Despre oameni și material.

Oamenii scăpați din armata austriacă ne oferă o bogată și variată colecție, astfel putem face o largă selecționare la recrutarea Gardelor și a legiunilor. Poate că leașa bună, pelângă care e dată și posibilitatea să servească aproape de vetrile familiare, îndeamnă pe mulți să se anunțe din nou la serviciul militar. Să li se explice, că în primul rând numai aceia se primesc, cari simțesc aplicare pentru cariera militară. Apoi, ca selecționarea să fie mai cu efect, să li se pună în vedere, că după voia comandantului Secției, dacă necesitatea o cere, vor fi schimbați dintr'o comună în'alta. Aceasta va avea efectul momentan.

În ce privește armele și muniția s'au putut observa interesante lucruri. Oamenii sunt setoși după arme și se aruncă cu furie nebună la ele. Cu deosebire în primele săptămâni dispăreau armele, iar muniția par'că o înghiția pământul, fie că o pușcăreau fără rost, fie că o ascundeau. Tocmai de aceea armele și muniția trebuie păstrate în magazinul de mână și numai acela și atuncia capătă armă și muniție, când intră în serviciu, iar la retragere trebuie adunate și fiecare are să dea seama de fiecare cartuș ce lipsește. E o muncă grea și migaloasă aceasta, însă dacă nu o îndeplinim cu conștiința recerută, ne trezim că cu vremea ne dispar armele, ori că rămânem cu arme puține și total fără muniție.

Tr. Mager.

Din Maramureș.

Glasul vremii a trezit și Maramureșul la viața națională. Nepoții lui Dragoș și Bogdan nu au uitat tradițiile scumpe și s'au pus pe lucru ca să unească vechia lor moșie cu România mamă dulce.

În 14 Nov. s'a constituit sfatul național cercual al districtelor Iza-Vișeu. În 22 Nov. s'a constituit sfatul național comitatens în Sighetul-Marmăției. De față au fost 6000 popor și 300 intelectuali. Poporul însuflețit până la paroxism a pretins „Unirea cu România”, deviza era „mai bine murim până la unul decât să ne stăpânească ungarul”. Alegerile delegaților pentru Alba-Iulia erau mai bine cercetate, ca alegerile cele mai agitate de deputat, 25 de delegați au votat rezoluția din Alba-Iulia.

Cu sutele se nasc urmașii lui Cârțan, țărani însuflețiți, cari cu scrisori și apeluri cutreeră satele Maramureșului, ca să vestiască dreptatea și zoriile libertății. Mai ales Săpânța se întrece în apostolat cu cele mai deștepte comune ale românismului. Motorul e idealul național vezi bine cum Săpânța e la granița românismului e temere să nu-i uităm cumva în valurile unguerești ori rusești.

Nu fraților Sepinteni, nu vă vom uita, voi veți fi bravii păzitori ai hotarelor neamului. Azi fiecare comună își are sfatul său național, steagul său, tricolorul e cel mai scump decor. „Hora Unirei” și „Deșteaptă-te Române” sunt cântările cele mai scumpe și desfătarea sufletului nostru. Di Alexandru Anderco Cuza cu dorul său

național de cor, una-sută mii a deschis șirul nobililor donatori.

Așa frumoasă deșteptare națională a băgat frică și groază în oasele „patrioților”.

Ovrecii pururi oportuniști s'au decis că merg cu mulțimea și în M. românesc se alătură Românilor. Domnii, stăpânii luați din drum, sunt desperați, dar cu apucături din tufă și minciună cu coarne voiesc să slăbească curajul. Guvernul pentru români a sistat alimentația publică, și lucră prin apeluri, placate incendiere și promisiuni să aprindă focul bolșevichismului, crezând că pe calea aceasta va submina ideea națională. A sistat plățile pentru gardele naționale, a redus numărul jandarmilor, a dispus că jandarmii să fie fără sabie. Reduce organele siguranței publice atunci când aprinde patimile, atâta poftete și pregătește resturnarea socială.

De altă parte cu renegații „rușine”, (mai există renegați și astăzi? N. R.) cum se numesc mai nou lupii; în loc să lupte pentru drepturi pe seama poporului rusesc, se pun pedecă la carul nostru național, atâta masele rusești contra Românilor și „împiedecarea înlăptuirii idealului nostru național” pare a fi singurul program al „conducătorilor rușinilor”.

Rușini sunt acești renegați obraznici cocotați la conducerea poporului nenorocit rusesc. Călăii pravoslaviei, alui Kabalyuk, a ideei naționale rusești — vor fi resturnați prin naturala evoluție ce e pe drum din Galiția.

Trebue să ne eliberăm comunele românești cari la despărțire au rămas în urma influinței ungurești sub păstorie rusească, să ne asigurăm munții și pășunile din cari trăim, și să ne luăm în stăpânire văile și drumurile, cari unesc neamul. În urma fatalității geografice trebuie să împartă unii ruși soarta cu noi și așa sunt coloniști pe moșia românească, venituri fără drepturi, cărora însă le vom asigura drepturi naționale. Chestia graniței către ruși nu se poate face fără consultarea sfatului naț. comitatens din Maramureș. Cei chemați să bage de seamă aceasta! E de lipsă cât mai grabnică ocupare a Maramureșului, restabilirea legăturii cu România, căci foamea și bolșevichismul ne sunt oaspeții cari ne bat la poartă. Să vină grabnic România! Li așteptăm. **Coresp.**

Trupele române în Brad.

40 klm. în goana nebună a cailor, pe drumurile proaste, ce amintesc trista stăpânire ungurească am ajuns și noi hălmăgenii la primirea armatei române în Brad.

Siruri de trăsuri, popor ce se înghesuște pe încăperea îngustă a drumului plin de noroi și aerul răsună în largi depărtări de acordurile muzicii și de glasurile sutelor, ce intonează marșul unirei — când de după cotitură apar grele automobilele, cari conduc solia înlăptuirii prin armă a idealului nostru — primii dorobanți pe Valca Crișului Alb.

Automobilele se opresc brusc la marginea orașului, pe calea Racovei și descalcă corpul ofiteresc: statura sveltă și viaie a maiorului Vișenescu, aghiotantul sloc. Simulescu, locot. Simulescu, locot. Dumitrescu, comandantul Devei și sloc. Botez.

Cu acești soli a reinvierii noastre au mai sosit viteazul căpitan Barbu, comandantul secției Brad și dr. Groza, presedintele consiliului comitatens din Deva.

Afară de Brad și jur a fost reprezentată Baia-de-Criș prin căpitanul Oncu, iar Hălmăgiul prin subloc. Mager, comandantul secției.

Primirea militară o face Garda națională sub comanda sloc. Petruț. Veteranul protopop al Bradului — Dămian — cu lacrimi în ochi și vocea tremurândă rosteste vorbirea de primire și ofere pe tasă de argint tradiționala pâne și sare.

Răspunde maiorul Vișenescu: „Am venit nu ca în teritoriul ocupate, ci ca la frați acasă. Satul român, țara mamă a tuturor Românilor este în plină prefăcere și în scurt timp va fi printre cele mai democratice state nu numai a Europei, ci a lumii întregi chiar”.

În frunte cu simpaticul maior, între aclamări furtivoase și acordurile muzicii, lungul convoi se pune în mișcare spre oraș, spre piață, unde se începe un joc, o horă mare ca în povești, care a durat aproape o oră și la care bietul maior a fost asaltat formal de drăgutele fete și neveste brădene.

E ora târzie a prânzului când sala mare a restaurantului „Coroană”, se tixeste de jubilanți, așezându-se la mesele bogat încărcate. Primum pocal l'a ridicat maiorul Vișenescu în cinstea suveranilor români, conducătorii singuri ai întregului popor românesc, care s'a pierdut în urale nesfârșite.

Induioșător a fost al doilea toast al dlui maior: „Am plecat în războiu nu cu arme multe, ci cu suflet mult și sufletul a biruit. Dintre numeroșii camarazi dela reg. 10 de vânători, cu care am pornit la luptă, am mai rămas azi patru în viață. Scumpii mei prieteni putrezesc în liniște, risipiți prin pasurile Carpaților, i-am văzut prăbușindu-se unul câte unul la Predeal și Oituz, de unde și după moarte, cu ochi sticloși priveau par'că spre bogata țară a Bârsei și plaurile murășene.

După banchet s'a făcut vizita la băile de aur a societății nemțești, punându-se sub sequestro bogatul material de aur al acestora.

Împlinindu-și astfel misiunea, detașamentul armatei române, s'a reîntors încă în noaptea zilei aceleia la Deva, de unde plecaseră în zorii zilei. **M. a.**

Invățătură...

Dintre multele acte arbitrare câte s'au săvârșit împotriva poporului român, dela instituirea guvernului republican maghiar, trebuie să amintim și separat inzulă, ce s'a adus steagului Consiliului Național Român din Oradea-mare și Bihor.

Să notăm înainte de toate, că de când a devenit actuală chestia arborării tricolorului nostru pe edificiile publice, Maghiarii au manifestat dintru-inceput o atitudine dușmănoasă, iar declarația subprefectului Frăter, că adică dsa „a lucrat zeci de ani cu credință pentru interesele comitatului, dar acum nu poate adera la o propunere care este potrivnică convingerilor sale”, (arborarea tricolorului românesc), declarația aceasta este o declarație tipică, în care se sintetizează, fără îndoială, nu numai convingerea autorităților, ci și cea a opiniei publice maghiare.

Tricolorul românesc a fost arborat la mijlocirea prefectului-comisar Dr. Agoston, abia la 30 Nov. a. c. Și ce s'a întâmplat? Presa maghiară locală s'a alarmat la moment, par'că o mare nenorocire ar amenința țara. „Uj Nagyvárad” raportează cu adevărată consternare despre arborarea tricolorului românesc și publică un pretins interviu cu protonotarul comitatului, care cuprinde între altele și amenințarea că, dacă autoritățile să și poartă astăzi pasiv în fața acestui act de violență, răfuiala nu va fi uitată la timpul său.

Articolul acesta a apărut la orele 6 d. a. și, trei ceasuri în urmă, tricolorul a și fost distrus și îndepărtat, nu se știe de cine...

Firește, C. N. R. a luat îndată măsurile de lipsă, pentru cercetarea faptului și pentru a i-se da garanță față de asemenea insulte în viitor.

Amănuntele afacerii nu împoartă, din actul acesta însă și din multe alte acte similare se desprinde un adevăr, o învățătură, pe care trebuie s'o reținem. Și aceasta este, că cu toate declarațiunile patetice de înrăpire și egală îndreptățire ale guvernului republican maghiar, atât opinia publică maghiară, cât și autoritățile maghiare se conduc astăzi tătu de națiunile nemaghiare, indeosebi față de națiunea română, de același spirit de șovinism și de intoleranță, ca și în trecut.

Și acest adevăr trebuie să-l accentuăm în special înaintea dlui Jázsi și a partizanilor dsale, cari în fața tendinței, pe care ne-a adus-o evoluția vremurilor istorice, — că adică fiecare națiune să se constituie ca individualitate politică de sine stătătoare —, susțin mereu necesitatea de a conzerva hotarele suprazise istorice ale acestei țări, nu numai în urma unei pretinse comunități de interese, ce le-am avea noi națiunile conlocuitoare, ci și în temelul unui argument etno-psihologic, că adică poporul maghiar va fi capabil să considere cândva poporul român, — care sute de ani a fost declarat în această țară de popor numai tolerat, care și afară de aceasta a fost vesnic disprețuit, batjocorit și supus regimului de desnaționalizare, răzimat pe sulitele jandarmilor, — de un popor egal îndreptățit, pe care acum e gata să-l strângă la piept cu dragoste frățescă!....

Dr. Victor Andru.

Generalul Berthelot în Arad.

Duminecă dimineața Aradul va avea un oaspe distins, pe generalul francez Berthelot. Cine nu cunoaște acest nume de când ententa l-a încredințat cu marea expediție militară în Orient? Sunt câteva săptămâni de când generalul Berthelot a trecut Dunărea cu o armată mare și și-a așezat cartierul general în capitala română.

Ententa a fost convinsă că numai cu arma poate fi delăturat haosul ce domnește aici în Orient după prăbușirea Rusiei, după stăpânirea plină de teroare a armelor germane și după ce bolșevismul rusesc amenință pretutindeni ordinea publică. Multele probleme orientale numai print' o intervenție cu forța pot afla o deslegare norocoasă.

De când Berthelot este la București, în numeroase rânduri și-a exprimat afecțiunea față de cauza românească întregă.

Acum marele general este oaspetele nostru. Intențiunile și caracterul oficial al misiunii sale le vom afla când l-om întâmpina aici. Deocamdată este o datorie românească să-i facem o primire cum se cuvine unui trimis al Franței, unui aliat care ne poartă cel mai mare interes și dă toată atenția cauzei noastre mari.

Generalul Berthelot sosește la Arad Duminecă dimineața la orele 8 cu tren special dinspre Seghedin. Va petrece în Arad 5 ore, adică până la 1 d. a. și probabil că va petrece tot timpul în gara Aradului. În suita se află 5 ofițeri înalți, 10 soldați și 20 de alte persoane atașate, funcționari de-ai căilor ferate române.

Trenul special al generalului Berthelot a plecat ieri dimineață, Joi, din Orșova și era să ajungă la orele 6 în Timișoara, dar la Caransebeș și Lugoj i s'au făcut primiri impozante din partea Românilor. În cele două gări s'a adunat public imens românesc care a făcut ovații popularului general, bărbații noștri conducători au ținut discursuri. Ba în gara Lugojului corul maeștrului Vidu a delectat pe oaspetele rar cu multe cântări românești. Generalul Berthelot a fost viu impresionat de aceste manifestări călduroase ale unui popor care face parte din aceeași rasă cu poporul francez, — sângele apă nu se face!, și a renunțat la programul său strict de călătorie. În gara Timișoara a sosit trenul generalului Berthelot abia la orele 10 seara, când gara era închisă de Sârbi și publicul silit să se împrăștie. Peste noapte Berthelot a dormit în trenul său din gară.

Deja de aseară generalul Berthelot a trimis vorbă că va primi azi dimineață delegațiunile românești. Așa s'a și întâmplat. Azi dimineață s'au prezintat la Berthelot dd. dr. Aurel Cosma, dr. Adam, dr. Georgevici, dr. Leucuta și protopopul Ioan Oprea. Avem știri că generalul Berthelot a lăsat informat de situațiunea precară a Românilor bănațeni de când cu dominația de teroare sârbească.

Curierul nostru special a văzut în gara Timișoara și pe P. S. Sa episcopul I. I. Papp al Aradului întretinându-se cu șeful statului major francez. După toată verosimilitatea P. S. Sa a făcut intervenție pentru eliberarea Românilor deținuți de Sârbi.

Românii din Arad și jur vor ști să întâmpine după cuviință pe marele general și prieten al neamului nostru — Berthelot.

Un refugiat Bănățean sosit azi dela Orșova ne comunică următoarele:

Berthelot generalul francez plecând la 25 c. n. din București peste Craiova — Turnu-Severin conform meritului său (de eliberator) voiam să-i facem o primire grandioasă începând dela poarta Bănățului, dela Orșova; însă toate pregătirile noastre au fost zădărnice din partea comandamentului armatei de ocupație sârbă. Inzadar am garantat pe lângă responsabilitate, că pregătirile noastre nu vor periclita ordinea sau interesele lor; poporul cu toți ai lui a fost respins brutal dela favoarea primirei așa că Orșova—Mehadia nu au putut nici să-și șoptească sugestiunile cordiale înaintea marelui general. Dela Jablanța încoace — indeosebi Caransebeș și Lugoj — mai bine a putut respira inima românească, pentru că poporul nostru a apărut în număr considerabil.

La Timișoara toate porțile de intrare și esire au fost închise de sentinelele sârbe, așa încât și aceia cari am rășbit prin protecția unui ofițer să pătrundă în restaurant, de-acolo n'au putut să se miște.

Ne-am bucura, dacă d. general ar ști toate acestea... dar ar ști terorizarea și condamnarea noastră teribilă la mutism.

Un refugiat bănățean.

Cronica zilei.

În Germania turburările continuă. Soldații și muncitorii — toți din grupul Spartacus — au ținut adunări. De acolo au trecut la ziarul Vorwärts, declarându-l de proprietatea lor. Marinarii sunt încă tot înarmați și țin ocupate edificiile Curții împărătești.

Se destramă și partidul Károlyi.

Procesul de destrămarea din guvernul maghiar republican trece pe încetul și asupra singuraticelor partide. Șinul s'a început cu partidul ministrului președinte Károlyi. S'a desfășurat în două grupări: una o formează cei cari vor să-l urmeze pe Károlyi între orice împrejurări, cel de al doilea are în frunte pe foștii miniștri Lovász și Bartha, cărora probabil li-se va atașa și contele Battyányi.

Károlyi își pierde mereu marea popularitate ce-o avea în republica maghiară. Inșus a declarat unui ziarist maghiar: E pe sfârșite și popularitatea mea....

Trupele sârbești vor să ocupe Nagykanizsa.

Comandantul trupelor jugo-slave, cari înaintează în Muraköz, au anunțat primarului din Nagykanizsa (cot. Zala), că trupe sârbești vor ocupa orașul și populația să nu opună rezistență.

Aviz.

pentru începerea cursurilor la prima școală ardeleană de stenografie românească în Sibiu.

Cu ocazia adunării naționale dela Alba-Iulia, unde subsemnatul am funcționat singur ca stenograf român, mi s'a cerut din multe părți, să deschid o școală de stenografie românească. În urmare îmi iau voie a comunica tuturor intelectualelor noastre, cari înțeleg necesitatea și foloasele stenografiei, și în special ale stenografiei românești, că voi începe un ciclu complet de prelegeri de stenografie românească la 22 Ianuarie 1919 n. în Sibiu, sub egida și controlul Asociațiunii. Grupând participanții, resp. participantele în grupe după gradul studiilor absolvate, intenționez a face instrucția în mod paralel pentru trei grupe astfel, ca fiecare grupă să fie ocupată în câte două zile pe săptămână și anume dela 3—5 ore p. m.

Cursul întreg va ținea trei luni, cu observarea că participanții, cari din cauze neprevăzute ar fi siliți să întrerupă cursul, resp. nu ar fi destul de bine pregătiți pentru a putea corespunde cerințelor de examen la încheierea celor trei luni, se vor admite fără taxă deosebită la continuarea instrucției în proximal curs de alte trei luni.

Examenul de încheiere este obligator pentru toți participanții fără deosebire și se va ține sub controlul unui juriu de examinare, care va fi chemat să verifice: a) alegerea textului de dictat la examen astfel, ca participanților să le fie absolut necunoscut, b) manuirea sistemului cu o iuteală de 120 silabe la minută, dictate fluent în curs de 20 minute, c) transcrierea imediată a stenografiei scrise de altă mână, d) confrontarea transcrierii cu textul dictat.

Cei ce doresc a participa la acest curs, sunt rugați să se anunte la subsemnatul cel mai târziu până la 16 Ianuarie n. 1919. Taxa este de cor. 120 pentru fiecare participant fără deosebire și trebuie plătită întreg anticipativ. Pentru formarea unei garde de stenografi români de încredere, dar și cu considerarea la viitorul școlii și al reuniunii noastre de stenografie, ce o proiectăm, condițiile nu pot fi mai ușoare, dar nici mai grele. La popoarele civilizate și libere stenografia e o armă de cultură națională foarte răspândită și noi în special avem datorința să cultivăm o stenografie românească bună.

Sibiu, la 6 Decembrie 1918.

Vasile Vlaicu.

funcți. sup. la „Banca Generală de Asigurare”.

Văzut:

Andrieu Barseanu m. p.
prezidentul Asociațiunii.

INFORMAȚIUNI.

Cântec.

Ninge ca 'n povești... departe
S'aud clopotele-araș
Și-mi revine 'n suflet ta'nic
O melancolie iar.

Nu gândind la ideale
Și iluzii ce-am pierdut,
Nici torcând în suflet firul
Visurilor din trecut.

Ci privind cum se distragă
Tortul fulgilor de nea
M'am gândit cum or să-mi ningă
În curând și fruntea mea.

Se duc povești și cântece și visuri,
Iubiri, dorinți, vieți și avânt
Și toate trec pe-aripa tineretii
Din câte sunt frumoase pe pământ.

Rămân a noastre suflete zdrobite,
Rămâne pieptul gol și pustit,
Așa cum sfâșiat de vânturi toamna
Rămâne codrul trist și desfrunzit.

T. Murășanu.

Clujul. Cu prilejul ocupării Clujului de armata română, *Glusul Ardealului*, noul ziar din Brașov face următoarele reflexii:

Clujule blestemat! La catedrele școlilor tale am văzut pedagogi cu sufletul aprins de ură față de elevul român, sărac, timid și diligent. În cazurile tale am cunoscut pe strajă-mesterul, având vecinic pe buze injuriile cele mai urite la auzul unui cuvânt dulce românesc. În oficiile tale am întâlnit pe urgisiții funcționari, cari rezolvau cauzele bietului țaran român după măsura, în care acesta vorbea limba maghiară. În reduta ta a triumfat justiția maghiară față de fruntasii noștri, cari ceruseră dreptate dela împăratul. În tribunalele tale militare s'a salvat ideea de stat național și integritatea lui prin osândirea atâtor mii de Români pacinici, în anii doi din urmă.

Singur din Brașov câte suflete nevinovate ai torturat, smeule din Cluj, vecinic setos după jertfă de valah! Lacrimile lor azi sunt picuri de păcură fierbinte pe sufletele judecătorilor tăi!

Clujule, deschide-ți iar largi acum portile palatelor tale, cum le deschiseseși nu de mult pe cele ale temnițelor tale, căci iar îți vin multe sute de oaspeți valahi! Dar mai întâi scurgeti din vinele tale tot veninul, căci oaspeții încă sunt prieteni ai ideii de stat național — și român și maghiar!

† Ersilia Fofiu. La 24 Dec. a răposat în Che-rechiu Ersilia Fofiu, soție de preot, în etate de 42 ani.

Cine știe despre *Irapt Davidoi* împărtit pe pe front la I. hgye. I. zlj. 2 század, tábort. posta nr. 417, să scrie dlui *Davidoi Moise*. Szilágy-váralja p. u. Puszta Kalán.

Aviz. Secția propagandei naționale s'a îngrijit, ca să apară în curând Colectii de cântece naționale, azi de mare trebuință pentru fiecare comună românească. Publicația se face în broșuri separate: 1. Cântece naționale pentru 2 voci, (școlari) prețul cor. 6. 2) Cântece naționale pentru cor de bărbați. Prețul cor. 10. 3) Cântece naționale pentru cor mixt. Prețul cor. 12. Cheltuielile cu posta e subînțeleasă în preț. Broșurile sunt în luorare și apar în termen de 2—3 săptămâni. Fiecare comună română să grăbească a le comanda fără întârziere, trimițând prețul pe adresa: Dr. Ioan Suciu, Sibiu strada Cisnădiei nr. 4, etaj I. nr. 46. Venitul curat al acestei întreprinderi este merit pentru augmentarea „Fondului pentru propaganda românească”. — Secția propagandei naționale.

Organele de publicitate naționale sunt toate rugate a publica gratuit acest aviz în 10 numeri consecutivi. — S. P. N.

Joffre va merge la București. Primim știrea, că mareșalul Joffre zilele aceste va sosi în Salonik, și de acolo — prin Sofia — va merge la București.

Masaryk cercetează pe Slovaci. Președintele Masaryk, cu suită mare, face prăvătirile ca să cerceteze comunele comitatelor slovace.

Nemții bucurăși de internare. Ziarul german B. Z. am Mittag din Berlin anunță din isvor sigur, că între vasele, cari trebuiesc extradate Englezilor este și submarinul U 9 de sub comanda lui Weddigen. Dar admiralul englez, Beatty, în considerarea bravurei făcute de acest submarin și a morții eroice a comandantului Weddigen, a renunțat la extradarea submarinului. Și totuși și submarinul acesta a fost predat Englezilor, pentru că marinarii n'au vrut să piardă cele 500 de mărci pe cari le-au primit marinarii, cari, conform condițiilor de armistițiu, au dus în apele engleze vapoarele și submarinele — Ce-a mai rămas din vechiul patriotism german?

x Primim pentru reparație șușoni de gumă și de postav Zimmermann, prăvălie de jucării. Piața Libertății nr. 21 (Szabadság-tér 21.)

x Se caută un notar român pentru comuna Dranț Doroszlófalva). Cercul Târnova.

x Căprioare se pot cumpăra dela Otto Hoffmann, comerciant de delicatose, Arad, Piața Libertății.

SERVICIUL NOSTRU TELEGRAFIC.

INAINȚAREA ARMATEI ROMÂNE.

Generalul Berthelot, care Duminecă la 29 Dec. st. n. va fi oaspele Românilor din Arad, a adus telefonice la cunoștința comisiei maghiare de armistițiu, că dsa a dat ordin comandantului suprem al armatelor române, să treacă fără amânare linia demarcațională pe toată întinderea ei și să ocupe cât mai în grabă următoarele orașe: Sighetul Marmăției, Marghita, Baia-mare, Sătmăru, Oradea-mare, Dej, Aradul, Clujul, Marfa-Radna.

Trupele franceze, destinate pentru susținerea ordinii și pentru executarea condițiilor de armistițiu, în Banat se sporesc în mod îmbucurător. Frați Români din Tara Ungurească și frați bănățeni, încurând va suna și pentru voi ora desăvârșitei eliberări.

București, 27 Dec. Maj. Sa regina Maria a trimis doamnei Maria Urzică, președinta reuniunii femeilor române din Alba-Iulia, următoarea telegramă:

Vă mulțumesc din inimă pentru cuvintele de devotament ce mi-ați exprimat cu atâta căldură. Sunt convinsă că voi găsi în sufletele dvoastră patriotice colaborare pentru scumpa noastră țară. (A. T. D.)

Sibiu, 27 Dec. — Consiliul național român din Hunedoara a secestrat pe linia Piski 40 vagoane de fier brut destinat pentru fabrica de mine Weisz Manfred din Budapesta. E caracteristic, că în vreme ce guvernul ungar seduce lumea cu fraze pacifiste fabrica Weisz continuă să pregătească material de războiu. (A. T. Dacia.)

Cluj, 27 Dec. Insufletea cu care a fost primită armata română sub conducerea generalului Neculcea în Cluj nu se poate desorice. Pe stradă au fost îmbrățișări, sărutări și lacrimi de bucurie curgeau din ochii tuturor.

Sibiu, 27 Dec. Astăzi a sosit aici întreg materialul unei anchete anume inițiate pentru a afla adevărul despre adunarea săcuiască din Cluj. S'a constatat că la adunare au fost de față abia 3 mii de Unguri, toți din Cluj. Și nu se poate arunca învinuiri că gardele nat. române ori autoritățile militare române ar fi pus piedeci pentru participanți. Adunarea săcuiască de Duminecă a fost întreprindere particulară a bietului Apáthy, căruia i-a succedat să aducă și pe doi socialiști de origine români: Ștengar și Avramescu, dar acești socialiști nu fac parte din socialiștii români, ci din agenții guvernului unguresc. (A. T. D.)

Redactor responsabil: Dr. Sever Miclea
Editor responsabil: Aurel Rusu.

Prețul unui exemplar 30 fileri.